

Yüksel Peker

GEÇMİŞ ZAMAN DEYİP GEÇME

HECE

Yüksel Peker: 1961 doğumlu. Tıp doktoru. 1987 yılında İsveç'e yerleşti. Şiir, öykü ve denemeleri *Diriliş, Gösteri, Varlık, Sanat Olayı, Yedi İklim, Hece* ve *Kitaplık* dergilerinde yayımlandı. Yayımlanan eserleri: *Yapraklar* (şiir; Binbirdirek Yayınları, 1985), *Macaristan Günlüğü* (şiir; Yedi İklim Yayınları, 1987), *Çorak Ülke* (çeviri şiir; T. S. Eliot; Binbirdirek Yayınları, 1988), *Miramar* (çeviri roman; Necip Mahfuz; Adam Yayınları, 1989), *Dut Yaprakında Raks* (şiir; Binbirdirek Yayınları, 1992), *Seninle Uzak Bir Ülkede* (kısa roman/uzun öykü; Yedi İklim Yayınları, 1994), *1945 Sonrası İsveç Şiiri Antolojisi*, (çeviri şiir; Lütfi Özkök ile birlikte; Yapı Kredi Yayınları, 1996) ve *Kelebek, Şair ve İzler* (şiir; Hece Yayınları, 2012).

Yüksel Peker, yeni kitabı *Geçmiş Zaman Deyip Geçme*'yle, daha önce yayımlanan "Seninle Uzak Bir Ülkede" eserini ve 1982-1983, 1995-1996 yıllarında dergilerde yayımlanmış sekiz kısa öyküsünü, küçük revizyonlardan geçirerek birarada okura sunuyor.

GEÇMİŞ ZAMAN DEYİP GEÇME

YÜKSEL PEKER

HECE YAYINLARI

Hece Yayınları: 283
Öykü

Birinci Basım: Ekim 2013
© Hece Yayınları

Kapak Tasarımı: Sarakusta
Teknik Hazırlık: Bülent GÜLER

Baskı: Öncü Basımevi
Kazım Karabekir Caddesi
Ali Kabakçı İş Hanı No: 85/2
İskitler/ANKARA
Tel: 384 31 20

ISBN: 978-605-5108-13-7

HECE YAYINLARI
Konur Sk. No: 39/1-2 Kızılay/Ankara
Yazışma: P.K. 79 Yenışehir/Ankara
Telefon: (0 312) 419 69 13
Fax: (0 312) 419 69 14
e-posta: hece@hece.com.tr

İÇİNDEKİLER

Seninle Uzak Bir Ülkede /	7
İyi ki Anlamıyordu /	59
Ayşe Hanım'ın Bir Günü /	63
Çınar /	69
Yolculuk /	73
Düş /	77
Kafka'nın Böceği /	79
Bekleyiş /	83
Anneler Günü /	87

SENİNLE UZAK BİR ÜLKEDE

1

Nedense kimi insanlar 200 çeşit patatesin varlığından habersizdir. Çok garip bir şey bu. Patateslerin türlü hastalıklarından, bunlardan nasıl korunacaklarından haberleri yoktur. Hele önemli patateslerin adlarını hiç bilmezler. Böylesi bilgisizlik affedilmez doğrusu!

Patatesler kumlu toprağı çok severler. Nisanda ekerseniz haziran sonunda ilk ürünleri alırsınız ama sonbahar ve kışa hazır olanlar daha lezzetlidir.

Toprağı kazıyorum. Her kazışta dört beş patatesle birlikte bir o kadar taş. Şimdi ekim sonu ve ısı sıfırın biraz üstünde. Çalışırken farkına varmıyorum soğuşun.

Ve kapı çalıyor. Bu kapı geniş bir avluya açılıyor. Hey! Çok, çok sevinçlisin. Mutluluktan güllüyor, oynuyorsun. O her zaman ki uçarılığın, tatlılığın, muzipliğın. Sanki hiç, hiç ayrılmadın.

Patates soyuyorum. Bunca ter attıktan sonra güzel bir öğle yemeğini hakettim. Patates püresiyle birlikte taze dana eti, bir dilim ekmeğın üzerine sürülmüş margarin ve iki ince dilim kaşar. Soğuk portakal suyunu da içtikten sonra biraz dinlenmek üzere karımla bana ayrılan odaya çekiliyorum.

Bu kadar sevinmene bir anlam verememiştim. Ablan biraz temkinli yürüyordu kollarını göğsünde birbirine kavuşturarak. Gözlerini süzerek yavaş hareket ediyordu. Ah, o bavul! Önce o görünmüştü kapıda, sonra, yüzünde tatlı tebessümüyle, yeni biri girdi avluya. Üzerinde sade bir manto. Hiçbir yapmacıklığı olmaksızın. Hep birlikte yürüdük. Sen hâlâ gülüyor, oynuyordun. Öyle sevinmiştim ki seni mutlu görünce. Hemen bavulu aldım.

– Cem, şimdi gel!

– Daha on dakika olmadı uzanalı!

– Ormanda yürüyeceğiz!

– Yarım saatten fazla yürümem!

Kıyafet değiştirip yola koyuluyoruz. İnsanların dinlenmek için yürüdüklerini, koştuklarını ben de bilmiyordum. Bir çesit ferahlık veriyor, zihnen dinlendiriyor insanı. Temiz havayı ciğernelinize çekiyorsunuz ve yürüyor, yürüyorsunuz. Tabii ki, başlangıçtaki sözleşme iptal oluyor yola koyulunca. Konuřmalar derinleşince, eve döndüğümüzde iki saatten fazla yürümüş olduğumuz farkına varıyoruz. Hava kararmamış olsa belki daha da yürüyeceğiz. Suratımı ekşiterek eve giriyorum. Karımın akrabalarının evinde, hafta sonunu geçirmek üzere geldiğimiz bu küçük köyde, küçük bahçesini keyfince kazıp toprakla uğraşmaktan büyük bir mutluluk duyan ve bunun için oturdukları büyük kentten her fırsatta buraya gelen dayı ve yengenin evindeyiz.

– Ülkede yaş ortalamasının yüksek oluşunu uzun yürüyüşlere borçluyuz, diyor dayı Kalle.

Sonra kayboldun birden. Nereye gittin anlayamadık. Geldin, kapıyı çaldın, geldin, oynadın, sonra yalnız bıraktın bizi. O gülüşün kaldı şimdi. Avludan eve yalnız girdik. Sonra kalabalıklar. O ne kalabalıktı! Her odada yanan lâmbalarla üç katlı ev, gece yarısında gözleri açık bekliyordu bütün mahalleyi sanki.

– Haklısınız, diyorum, bizse genelde rahatına düşkün bir ulusuz. Biraz göçebeyiz ama günlük yaşamda yürüme, yer değiştirmeyi pek sevmiyoruz.

– Bizim de mutfağımız pek zengin değil. Hazır ve pratik yemekler. Bizim de tembelliğimiz bu.

– Boş vakit kalıyor ama geriye, çok okuyorsunuz. Televizyon seyretme alışkanlığınız pek yok.

Kütüphanelerindeki kitaplara göz gezdiriyorum. Çok okuyan ve çok gezen insanlarla birarada olmak hoş bir şey olmalı.

– Bu dergi, maalesef, 10 bin tirajı geçemedi, diyor Kalle, ciddi bir edebiyat ve düşünce dergisini göstererek. 8 milyon nüfusa 10 bin tiraj az!

Sohbeti seviyoruz, hep “Birileri konuşsun, bizler dinleyelim.” demişiz eskiden. Ama eskiler konuşurken okumuşlar, dinlerken okumuşlar. Artık okumak yok, sadece konuşmak var. Sadece ve sadece konuşmak. Boşa konuşmayı ne kadar çok seviyoruz! Ülkemin politikacılarının seviyesi, işportacı ağızyla konuşmanın genel kültür haline geldiğini gösteriyor. Ya spor karşılaşmalarında roma arenalarını andıran görüntüler?

– Biz savaş görmedik, bilmiyoruz, diyor yenge Birgitta birden araya girerek. Okuduğu gazetede ülkemini iki komşusunun yıllardır sürüp giden anlamsız kördöğüşüyle ilgili bir fotoğrafı gösteriyor. Kimyasal silahlar kullanıyorlar! Şu zavallı çocukların vücutlarına bakın, ne hale gelmişler. Bebekken ölüyorlar, çocukken ölüyorlar! Gözleri doluyor.

Yarı açık kapıdan içeri giriyorum. Merdivenleri çıkıyorum. Oturma odasının kapısını açtığımda içeride belki yirmi beş kişi var. Gece yarısı saat 3 müdür, 4 müdür, bilemiyorum. Herkes ayağa kalkıyor. Babamı tanıyamıyorum. Baba olmak nasıl bir şey, sen bilmiyordun! Bilemezdin tabii. Oğlum, diyor, “kardeşin bir oyun denemiş!”

– Sanki çocuk oyuncağı şu savaş! Hiç mi akılları yok bu insanların, diyor Kalle, karısının elindeki gazeteye uzanarak.

– Cem, telefonda seni istiyorlar, diyor karım, salondan seslenerek.

– Tamam Eva, geliyorum!

Bir arkadaşım rahatsızlığı nedeniyle ertesi gün okula glemeyeceğini, dolayısıyla bana getireceğine söz verdiği bir kitabı daha sonraki günlerde getireceğini, bunun için özür dilediğini söylüyor. Aradığı için teşekkür diyorum.

Karım masanın üzerine öylesine bıraktığım ve güya çalıştığım dilbilgisi kitaplarını göstererek, “ne dersin”, diyor, “Biraz çalışalım mı?”

– İçeriye girelim, diyorum, şu anda pek ders çalışma isteğim yok. Hem dayım ve yengenle biraz konuşuyorduk.

İçeriye girdiğimizde Kalle'nin bütün gün bahçede toprakla çalışmaktan ve sonra da uzun yürüyüşten sonraki doğal yorgunluğu içinde uykuya daldığını görüyoruz. Birgitta, parmağıyla sessiz olun, diye işaret ederken, sessizce iyi geceler dileyerek odamıza çekiliyoruz.

Sabah, bahçede alabildiğimce derin bir nefes alıyorum. Öyle temiz bir hava ki! Düne göre hava çok kapalı ama rüzgâr yok ve ısı sıfırın oldukça üzerinde. Büyük bir orman içine serpiştirilmiş evler ve bahçeler... Sarı ve kırmızı yaprakların hüznü bir hava yarattığı ve dalların bir derviş sabrıyla âdeta derin bir düşünceye daldığı sabahın bu erken saatinde toprağı kazıp patates toplamaya devam ediyoruz.

– 1870’lerde yüzbinlerce insan Amerika’ya göç etmiş, diyor karım, patates bile yokmuş, hep taş çıkıyormuş patates yerine.

Âdeta taş kesilmiştim. Kalk dedim, oyun oynama. Hayır çoktan göç etmiştin. Kimseye söylemeden. Büyüme istiyordun. Hep büyük insanlar arasına karışmak istiyordun. Ama kimse farkına varmıyordu bunun. Bizi cezalandırmak istedin. Haklıydın belki. Ama belki sen de bilemedin bunun böyle biteceğini.

– Eva, annen seni telefona istiyor, diyor Birgitta içeriden seslenerek.

Sonra merdivenlerden aşağı kata indim. En az 30 kişi de aşağıda. Annem nasıl da erimiş bir günde! Birbirimize sarılıyoruz ve katıla katıla ağlıyoruz birkaç dakika. Sonra sessizlik. Ağlayamıyoruz. Konuşamıyoruz. Metafizik gerilimin en uç noktasında,

iki taraftan gerilmiş ve kopmak üzere olan bir halat gibiyiz. Bir yandan da iki taraftan mengeneyle daralıp sıkıştırılan ve çatırtısı duyulan göğüs kafesi gibi acıdan kıvrılırken birbirimize sımsıkı sarılıyoruz, sanki sen ikimizin arasındasın ve bir an ayrılırsak bir kuş gibi uçup gidiverecekmışsin gibi bir korku içindeyiz. Bırakmak istemiyoruz birbirimizi.

– Annem dışağrısından şikayetçi. Hangi ilacı kullanayım, diye soruyor, diyor karım yanıma gelerek.

Bahçede biraz daha çalıştıktan sonra, söz verdiğim üzere, tas kebabı yapıyorum. Dayı ve yenge, ağızlarını şapırdatırken pilavın yağlı olduğunu, tuzunun da çok fazla olduğunu belirtmekten geri kalmıyorlar yemekte.

Yemekten sonra komşu evin bahçesine bakan odaya geçerek çalışma masasının üzerine bıraktığım İsveççe notlarına bir göz gezdiriyorum. Pencereden dışarı baktığımda komşu evin bahçesinde beyaz bir atla bir tayın birbirleriyle oynadıklarını görüyorum bir an. Tay, öylesine özgürcesine koşuyor ki. Zıplıyor, birdenbire duruyor, düşüyor, kalkıyor, sonra annesinin yanına sokuluyor yeniden. Yaşama sevinci ve özgürlük, kaslarına enerji olarak gitmek üzere hızla akıyor damarlarından sanki.

Birgitta kapıyı tıklatarak, belki bir fincan kahveye hayır demezsin diye düşündüm, diyor içeri girerken.

– Oh, çok teşekkür ederim!

– Akşam, saat dokuzda komşularımıza davetliyiz, diyor bahçeye doğru bakarak. Atlarına öz çocukları gibi özen gösterirler. İyi insanlardır. Yalnız biraz garip huyları vardır: Yatıya gelen misafirleri kendi çarşaflarını getirmek zorundadır, telefon ederse parasını ödemeleri gerekir, davet edildikleri saatten beş dakika geç gelirlerse bir bahane bulunup kabul edilmezler eve, son anda biri hastalanıverir falan!

– Yatıya gitmiyoruz, orada telefon da etmeyiz, sekize beş kalla kapılarının önüne gider ve saat tam sekizde zili çalarız! diyorum gülerek, ne dersin?

Bir kakhaha patlatıyor, “Çok rasyonel!”

– Komik bir şey mi var, diyor Eva ve Kalle, aynı anda kapıya gelerek.

– Şu taya bakın hele, nasıl da yarışıyor annesiyle, diyorum.

Annemin yüreğinin bir sünger gibi dopdolu ve bir külçe gibi de ağır olduğunu hissediyor, eziliyordum. Gözküreleri kızarmış, avurtları çökmüştü. Omzumun üstünde sanki yüzlerce kiloluk bir ağırlık vardı, kaldıramıyordum. İkimizin de kolları gevşedi. Bitkin bir şekilde odada yürümeye başladım, evet, uçup gitmiştin aramızdan bir kuş gibi. Çaresizlik içinde kabullenmekten başka seçeneğimiz yoktu.

Karım, çalışma defterimin arasında duran bir kâğıdı alıp anladığı Türkçe sözlükleri okumaya başlıyor yüksek sesle, “Her soluk alışımında ciğerlerim dopdolu/Her soluk verişimde bir kez daha yalnızım.”

– Haydi şimdi gel, ciğerlerimizi dolduracağız yeniden, diyor, yalnız, soluk vermeni yasaklıyorum!

– Buyurun bir tane daha alın, diyor Greta, elma pastasıyla dolu tabağı uzatarak. Üç saat kadar oturduğumuz, bu süre içerisinde kocası Alfred ve iki küçük çocuklarıyla sade ve gösterişsiz bir hayat yaşadıkları her halinden belli olan bu ailenin, Birgitta'nın anlattıklarının bende bıraktığı önyargılarla hiç de bağdaşmadığının farkına varıyorum. Yanımızda getirdiğimiz fotoğraflara bakarlar, her fotoğrafla ilgili birçok soruyu birbiri ardına sıralarken saygıyla ve merakla dinliyorlar anlattıklarımızı.

Birden evimiz daha da doluyor. Teyzeler, halalar, komşular ellerinde tencerelerle eve girip çıkıyorlar. Kimin kim olduğuna dikkat eden yok. Kimse kimsenin farkında değil. Birden omzumda bir el duyuyorum, “Abi” diyor bir ses, dönüyorum ve hiçkırklar içinde sarılıyoruz birbirimize. Konuşamıyoruz, konuşmaya gücümüz yok. İkimiz de kendi kendimizi suçlamaktayız belki. Sen bir odada öylesine sessiz ve masum yatarken, yanına gelip yeneden sarılmak istiyoruz ikimiz de. Sımsıkı sarılmak! Belki bir mucize olur, içimizde için için yanan kor sana da etki eder ve ayağa kalkıverirdin! Sonra üçümüz kolkola girer, evdekilere seslenirirdik: Hey! Herkes evine gitsin! Oyun bitti! Herkes evine!

Eve dönerken komşular, ertesi gün için arabalarının anahtarını bize veriyorlar. Oturduğumuz şehre pazar günleri pek vası-

ta bulunmadığından en yakın tren istasyonuna dek arabayla gidip birkaç trenle aktarma yaptıktan sonra evimize gidebileceğiz.

– Yarın kiliseye gideceğiz. Yoksa biz götürürdük evinize dek, diyor Alfred. İstasyona varınca anahtarı yine arabanın içine, arka kısımdaki paspasın altına bırakırsınız.

– Ama kapıları kilitlemeyecek miyiz, diye soruyorum.

– Gerekmez, diyor, biz hep açık bırakırız kapıları. Birşey olmaz böyle köylerde. Ben yarın posta arabasıyla nasılsa istasyona dek gideceğim, orada dönüştü alırım arabayı.

– Her şey için çok teşekkürler, diyoruz karımla birlikte.

El feneriyle aydınlattığımız yolda bir bahçeden diğerine geçiyor ve Kalle ve Birgitta'nın peşisıra eve giriyoruz.

Birgitta, komşuların bize hediye olarak derin soğutucuda sakladığı geyik eti paketiyle odamıza geliyor, daha önce söylediklerinden utandığını belli edercesine...

Sonra ablanı da alıp anneme ve babama derdik ki “Kendinize gelin! Niçin çağırdınız bunca kalabalığı bu saatte? Siz hiç şakadan anlamaz mısınız? Biz, biraz dışarı çıkarıyoruz, şimdi biraz hava alacağız. Biraz değişiklik olsun istedik, hepsi bu! Ama siz hiç değişmeyecek misiniz? Hep siz büyük, biz küçük mü kalacağız? Hem, şakaydı, şakaydı!” Değişmedi. Bir şey değişmedi!

– Yarın yükümüz çok, diyorum yattığımızda. Çizmeler, elbiseler, kitaplar, geyik eti. Kaç kilo patates götüreceğiz?